

Wiceprezes
Najwyższej Izby Kontroli
Stanisław Jarosz

Warszawa, dnia 21 grudnia 2010 r.

Pan
Jan Vincent Rostowski
Minister Finansów

KBF-4101-07-01/2010
P/10/005

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹, zwanej dalej „ustawą o NIK”, Najwyższa Izba Kontroli przeprowadziła w Ministerstwie Finansów kontrolę realizacji zadań w zakresie międzynarodowej współpracy na rzecz rozwoju w okresie 2008–2010 (I półrocze).

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli podpisanym w dniu 9 grudnia 2010 r., Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 60 ustawy o NIK, przekazuje Panu Ministrowi niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie z uchybieniami realizację zadań z zakresu międzynarodowej współpracy na rzecz rozwoju przez Ministerstwo Finansów. Przepływy finansowe w ramach udzielonych kredytów pomocowych, wpłaty do budżetu UE oraz na rzecz międzynarodowych instytucji finansowych dokonywane były zgodnie z wymogami Unii Europejskiej i Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD).

Jednocześnie NIK zwraca uwagę, że system ewidencyjny wydatków z budżetu państwa nie zapewnia przejrzystego sposobu gromadzenia informacji dotyczących wielkości udzielonej pomocy zagranicznej. W klasyfikacji budżetowej nie przewidziano kwalifikowania wydatków na pomoc zagraniczną w innych działach klasyfikacji budżetowej niż dział 750 – *Administracja publiczna, rozdział 75060 – Pomoc zagraniczna*, co uniemożliwia ustalenie w ustawie budżetowej łącznej kwoty wydatków z budżetu państwa związanych z pomocą zagraniczną.

1. W latach 2008–2010 (I półrocze) w ramach składek członkowskich przekazanych do budżetu UE ujętych w części 84 – *Środki własne Unii Europejskiej, dziale 758 – Różne rozliczenia, rozdziale 75850 – Rozliczenia z budżetem ogólnym UE z tytułu środków własnych*, na polską pomoc rozwojową przeznaczono kwotę 1.858,2 mln zł. Poza tym Ministerstwo Finansów udzieliło, w formie rządowych kredytów preferencyjnych na zasadzie pomocy wiązanej, pomocy finansowej w łącznej kwocie 304,8 mln zł. Kontrola wybranych

¹ Dz.U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701 ze zm.

umów kredytowych i realizowanych w ramach nich kontraktów handlowych na dostawy towarów i usług wykazała, że kredytów tych udzielono zgodnie z:

- a) wymogami *Strategii polskiej współpracy na rzecz rozwoju*; kredytobiorcami były kraje znajdujące się na listach krajów potencjalnych kredytobiorców Polski; wybór projektów, warunki określone w umowach kredytowych oraz zapisy zawarte w instrukcjach negocjacyjnych były konsultowane między resortami gospodarki i spraw zagranicznych; Ministerstwo Finansów udzielając kredytów brało pod uwagę między innymi ocenę ryzyka niespłacenia kredytu, ocenę danego kraju przez międzynarodowe instytucje finansowe, poziom wzajemnych obrotów gospodarczych oraz rozliczenie ewentualnych zaległych długów, tj. warunki określone w pkt. 3.2.3 *Strategii*;
- b) *Porozumieniem w sprawie oficjalnie wspieranych kredytów eksportowych* - umowy kredytowe i kontrakty handlowe finansowane w ramach tych umów podlegały procedurze akceptacyjnej przez umawiające się strony i były notyfikowane do OECD; każdorazowo przestrzegano obowiązku uzyskiwania akceptacji warunków określonych w umowach i kontraktach handlowych, dotyczących między innymi wysokości zaliczek, oprocentowania kredytu, okresu jego spłaty, poziomu dotowania, zakresu rzeczowego projektu; brak zgłoszenia zastrzeżeń przez kraje OECD w ciągu 30 dni roboczych od dnia otrzymania powyższych informacji, oznaczał akceptację treści umów.

Ponadto stwierdzono, że umowy kredytowe przewidywały naliczanie odsetek karnych w przypadku niedokonania płatności zgodnie z terminem ich zapadalności. Stwierdzono dwa przypadki opóźnień w spłacie raty odsetkowej przez rząd Angoli (w 2008 r. o trzy dni oraz w 2009 r. o sześć miesięcy), co spowodowało naliczenie odsetek karnych w wysokości odpowiednio 0,43 USD i 79,47 USD. Zadłużenie zostało uregulowane po wysłaniu monitów do Ambasady RP w Angoli oraz do Ministerstwa Finansów Republiki Angoli.

2. Ministerstwo Finansów, realizując zobowiązania Polski wynikające z członkostwa w Międzynarodowym Stowarzyszeniu Rozwoju (MSR) odprowadziło, zgodnie z podjętymi przez Radę Ministrów uchwałami w sprawie udziału Rzeczypospolitej Polskiej w trzynastym i piętnastym *Uzupełnieniu Funduszu MSR*, w okresie objętym kontrolą składki w łącznej kwocie 9.672,5 tys. zł. NIK stwierdziła, że płatności na rzecz Stowarzyszenia były dokonywane w kwotach oraz w terminach określonych w harmonogramach płatności. Ponadto, w związku z uczestnictwem Polski w inicjatywie oddłużeniowej Międzynarodowego Funduszu Walutowego na rzecz Liberii, Minister Finansów, z wydatków części 19 *Budżet, finanse publiczne i instytucje finansowe*, w latach 2008–2010 (I półrocze) przekazał 17,7 mln zł. Środki na sfinansowanie tego zadania przeniesione zostały z rezerwy celowej pn. *Implementacja polskiego programu współpracy na rzecz rozwoju oraz wsparcie międzynarodowej współpracy na rzecz demokracji i społeczeństwa obywatelskiego*. Rozdysponowania wydatków dokonano na podstawie przepisów ustawy o finansach publicznych. Zastosowany był odpowiednio art.133 ust 1 ustawy z dnia 30 czerwca 2005 r.² i art. 154 ustawy z dnia 24 września 2009 r.³
3. W latach 2008–2010 (I półrocze) Ministerstwo Finansów przekazywało do Ministerstwa Spraw Zagranicznych informacje o realizacji zadań na rzecz rozwoju. NIK stwierdziła, że prezentowane w informacji dane dotyczące polskiego wkładu w finansowanie polityki rozwojowej UE, oparte były na wielkościach szacunkowych, a nie rzeczywistych. Ostateczna wartość polskiego wkładu powinna zostać zweryfikowana po ogłoszeniu przez Komisję Europejską dokładnej wielkości Polskiej Oficjalnej Pomocy Rozwojowej (ODA) udzielonej z budżetu UE. Z ustaleń kontroli wynika, że Ministerstwo Finansów nie uczestniczyło w procesie weryfikacji tych danych uznając, że „podmiotem ostatecznie decydującym o wielkości oficjalnej pomocy rozwojowej i dokonującym przeliczenia tych danych jest Ministerstwo Spraw Zagranicznych”. Poza tym w informacjach prezentowane były w sposób niejednolity dane dotyczące wielkości oficjalnej pomocy. W informacji za rok 2008 przekazano między innymi dane

² Dz.U. Nr 249, poz. 2140 ze zm.

³ Dz.U. Nr 157, poz. 1240 ze zm.

dotyczące udzielonych kredytów oraz informacje o spłacie zadłużenia. Nie wyliczono natomiast wartości ODA.

W analogicznym sprawozdaniu sporządzonym za 2009 r. dane takie zostały wykazane. Na taki sposób prezentacji danych miał wpływ między innymi brak wytycznych MSZ, co do sposobu wyliczenia wartości ODA.

4. W latach 2008–2010 (I półrocze) Minister Finansów dokonał przeniesień wydatków dotyczących pomocy rozwojowej z części 83 *Rezerwy celowe* do różnych części, działów i rozdziałów klasyfikacji budżetowej, w tym największych do działu 010 – *Rolnictwo i łowiectwo* i 754 – *Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa*. Zgodnie z klasyfikacją budżetową wydatki na pomoc zagraniczną klasyfikowane mogą być tylko w *dziale 750 – Administracja publiczna, rozdziale 75060 Pomoc zagraniczna*. W innych działach klasyfikacji budżetowej nie przewidziano rozdziału do klasyfikowania tego rodzaju wydatków. Jak wskazano, na wstępie tego punktu, są one jednak ujmowane w różnych działach i rozdziałach w zależności od rodzaju pomocy zagranicznej. W ocenie NIK niedostosowanie klasyfikacji budżetowej do potrzeb klasyfikowania wydatków na pomoc zagraniczną utrudnia identyfikowanie tych wydatków zarówno na etapie planowania, jak i wykonania.

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi, Najwyższa Izba Kontroli wnosi o wprowadzenie we wszystkich działach klasyfikacji budżetowej wydatków *rozdziału Pomoc zagraniczna* w celu identyfikacji wszelkich wydatków związanych z pomocą na rzecz rozwoju.

Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, prosi Pana Ministra o przedstawienie, w terminie 14 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosku bądź o działaniach podjętych w celu jego realizacji lub przyczynach niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 i 2 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, przysługuje Panu Ministrowi prawo zgłoszenia na piśmie do Kolegium NIK, umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosku zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o którym mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania uchwały Kolegium NIK.